

ע"פ 4536/21 - מיכאל פרץ נגד מדינת ישראל

בית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים פלייליים
ע"פ 4536/21

לפני: כבוד המשנה לנשיאה נ' הנדל
כבוד השופט ג' קרא
כבוד השופט י' אלרון

המערער: מיכאל פרץ

נגד

המשיבה: מדינת ישראל

ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי מרכז-לוד
בת"פ 68958-01-19 מיום 18.05.2021 שניתן על-
ידי השופט ע' קובו

תאריך הישיבה: כ' בחשון התשפ"ב (26.10.2021)

בשם המערער: עו"ד שטרן דורון

בשם המשיבה: עו"ד קליין מיכל

בשם שירות המבחן למבוגרים: עו"ס ברכה וייס

פסק-דין

השופט י' אלרון:

1. לפנינו ערעור על גזר-דינו של בית המשפט המחוזי מרכז-לוד (השופט ע' קובו) ב-ת"פ 68958-01-19, מיום 18.5.2021, בגדרו הושת עלהמערער עונש של 16 חודשי מאסר בפועל, לצד ענישה נלווית, בגין מעורבותו בייבוא סם מסוכן מסוג מתאמפטמין לישראל (להלן: מתאמפטמין או הסם).
עיקרי העובדות הצריכות לעניין

עמוד 1

2. על-פי כתב האישום המתוקן, המערער וקרוב משפחתו, אלי עמרם (להלן: עמרם), קשרו קשר לייבא לישראל סמים מסוכנים ממקסיקו, באמצעות שליחתם בדואר. לאחר שהמערער העביר באמצעות עמרם את פרטיו לידי גורם במקסיקו, נשלחה אליו ביום 21.12.2018 חבילה ממקסיקו המכילה 19 פסלונים אשר בכל אחד מהם "הוסלק" מתאמפטמין. הפסלונים הכילו במצטבר 1.865 ק"ג נטו של הסם. יוער, כי מכתב האישום עולה שקילוגרם אחד של מתאמפטמין נמכר בישראל במחיר ממוצע של 250,000 ש"ח.

החבילה נתפסה על ידי רשות המכס ביום 7.1.2019.

3. בגין מעשיו, יוחסו למערער עבירות של קשירת קשר לביצוע פשע - לפי סעיף 499(א)(1) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: החוק); וייבוא סם מסוכן בצוותא חדא - עבירה לפי סעיפים 13 ו-19א לפקודת הסמים המסוכנים [נוסח חדש], תשל"ג-1973, בצירוף סעיף 29 לחוק.

ההליך בבית המשפט המחוזי

4. בהתאם להסדר טיעון עליו הוסכם בין הצדדים, המערער הודה והורשע בעבירות שיוחסו לו בכתב האישום המתוקן, והופנה לקבלת תסקיר שירות המבחן. עוד כחלק מהסדר הטיעון, הוסכם כי המשיבה תעתור ל"עונש ראוי" של 30 חודשי מאסר בפועל, בצירוף מאסר על תנאי, קנס וחילוט הרכוש שנתפס, ואילו ההגנה תהיה חופשית בטיעונה.

באשר לעמרם - הוגש נגדו כתב אישום מקביל, ואף הוא הודה והורשע בעבירות שיוחסו לו.

5. בתסקיר שירות המבחן שהוגש לבית המשפט המחוזי, צוין כי למערער כישורים תפקודיים תקינים וכי הוא אינו מאופיין כבעל קווי אישיות עבריינים. עם זאת, הוערך כי הוא "מגלה עדיין דפוס קורבני" ו-"...זקוק להמשך קשר מכיל ומסייע במטרה לשפר את יכולתו להתמודד עם במצבי דחק[כך במקור - 'א' ו] ולפתח יכולות הסתגלות תקינות יותר." היות שכך, הומלץ להעדיף את האפיק השיקומי, ולהעמידו בצו מבחן למשך שנה, לצד עונש מאסר אשר ירוצה בעבודות שירות.

6. בגזר דינו, בחן בית המשפט המחוזי את הערכים החברתיים שנפגעו מביצוע העבירה וקבע כי לנוכח סוג הסם ומשקלו, מידת הפגיעה בערך המוגן היא ברף בינוני. עוד בחן בית המשפט המחוזי נסיבות הקשורות בביצוע העבירה - לעבירה קדם תכנון וקשירת קשר עם עמרם; המערער העביר באמצעות עמרם את פרטיו לגורם במקסיקו; חלקו המשמעותי של המערער, בתור מבצע בצוותא; הנזק המשמעותי שעלול להיגרם כתוצאה מהפצת הסם; ושיטת ייבוא הסם לישראל. כמו כן, בית המשפט המחוזי דחה את טענת המערער כי חלקו בעבירה פחות מחלקו של עמרם.

בהתחשב באמור ובמדיניות הענישה הנוהגת, נקבע כי מתחם העונש ההולם הוא החל מ-21 ועד ל-48 חודשי מאסר בפועל. אולם, בשל המלצת שירות המבחן, וכן מאחר שהמערער הביע חרטה על מעשיו כבר בחקירתו במשטרה, נקבע כי קיים סיכוי של ממש לשיקומו, באופן המאפשר "חריגה מינורית" מהמתחם האמור.

בית המשפט הוסיף ובחן נסיבות שאינן קשורות לביצוע העבירה, לרבות נסיבותיו האישיות של המערער ופרק

הזמן בו שהה במעצר.

כמו כן, בית המשפט נתן דעתו לשונות המסוימת בין המערער לעמרם - וקבע כי בהתחשב בהליך השיקום החיובי אשר עבר עמרם, אך גם בכך שבניגוד למערער, עמרם לא הודה כבר בחקירתו במשטרה במעשיו - ראוי שעונשיהם יהיו זהים.

לבסוף - בית המשפט גזר על המערער עונש של 16 חודשי מאסר בפועל (בניכוי ימי מעצרו); 10 חודשי מאסר על תנאי, לבל יעבור המערער במשך 3 שנים מיום שחרורו ממאסר כל עבירת סמים מסוג פשע; קנס בסך של 7,500 ש"ח או 50 ימי מאסר תמורתו; וכן הכריז עליו כסוחר סמים והורה על חילוט שני מכשירי טלפון נייד וכסף מזומן בסך של 730 ש"ח אשר נתפסו ושימוש לביצוע העבירות.

תמצית טענות הצדדים והדיון בערעור

7. המערער העלה שתי טענות עיקריות ביחס לגזר דינו:

ראשית, לשיטתו בית המשפט המחוזי החמיר עמו שלא בצדק, ופעל בניגוד להמלצת שירות המבחן להעדיף אפיק שיקומי טיפולי לצד עונש מאסר בפועל שירוצה בעבודות שירות. כמו כן, נטען כי נכון היה להימנע מגזירת עונש מאסר בפועל ממספר טעמים - קיים סיכוי של ממש לשיקומו; היותו נעדר עבר פלילי ובעל כוחות וכישורים תפקודיים תקינים; לקיחת אחריות מלאה על מעשיו והבעת חרטה צער ובושה. עוד הוסבר, כי הרקע לעבירות הוא תקופה משברית בחייו של המערער וחובות כלכליים, וכי מאז הרשעתו הוא מתנהל "כאזרח נורמטיבי".

שנית, המערער טוען כי בית המשפט המחוזי שגה כאשר לא הבחין כנדרש בין עונשו לעונש שהוטל על עמרם.

מטעמים אלו, התבקש בית המשפט להקל באופן משמעותי בעונשו של המערער, ולהורות על ריצוי עונש המאסר בפועל בדרך של עבודות שירות.

8. מנגד, המשיבה טענה כי מסקנותיו של בית המשפט המחוזי מוצדקות, וכי ישנה חשיבות רבה לענישה ראויה לצרכי הרתעת הרבים דווקא בתיקים מסוג זה, בהם אנשים נעדרי עבר פלילי מנוצלים על ידי סוחרי סמים. לכך הוסיפה, כי אמנם המערער בעל יכולות תפקודיות טובות, אך כעולה מתסקיר שירות המבחן, הוא מגיב במידה מסוימת מתוך עמדה "קורבנית" והגנתית, כך שאין מקום להקל בעונשו.

9. טרם הדיון בערעור, התקבל תסקיר שירות מבחן עדכני, בו נכתב, בין היתר, כי המערער בעל יכולות תפקוד טובות, מחויב לתפקידו כאב, מסוגל לשמור על רצף תעסוקתי וכי הושגה הרתעה המצמצמת את הסיכון להישנות התנהגות בעייתית מצדו. עם זאת, צוין כי בהקשר לעבירה "...החזיק בעמדות בעיתיות מתוך שהיה ממוקד בחיפוש אחר הקלה בקשייו הכלכליים...".

10. לאחר ששקלתי את טענות הצדדים - שוכנעתי כי דין הערעור להידחות, וכך אציע לחברי.
11. הלכה היא כי לא בנקל תתערב ערכאת הערעור בחומרת עונש שהטילה הערכאה הדיונית, אלא במקרים חריגים שבהם ניכרת סטייה ברורה ממדיניות הענישה הראויה או אם מתקיימות נסיבות מיוחדות המצדיקות זאת(ע"פ 2454/18 שיינברג נ' מדינת ישראל (6.12.2018); ראו גם ע"פ 4406/19 מדינת ישראל נ' סובח, פסקה 15 (5.11.2019); ע"פ 9168/18 קשור נ' מדינת ישראל, פסקה 9 (26.2.2019); ע"פ 968/20 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 13 (22.3.2021)).
12. בית משפט זה הדגיש לא אחת את החומרה הרבה הנלווית לעבירות סמים, ובפרט לעבירות שעניינן ייבוא והפצת סמים מסוכנים, אשר יש בהן כדי לסכן את שלום הציבור ולהרחיב את מעגל המשתמשים בסמים והמכורים להם. עוד נקבע, בשים לב לרווח הכלכלי המשמעותי המופק לעיתים מביצוע עבירות אלו, כי ראוי לנקוט כלפיהן במדיניות ענישה מחמירה, על מנת להרתיע עבריינים פוטנציאליים מלבצען.
- משכך, על דרך הכלל, נסיבותיו האישיות של נאשם ייסוגו בפני האינטרס הציבורי שבהחמרת הענישה בשל עבירות מסוג זה לשם הרתעת הרבים. שיקולי שיקום, חשובים ככל שיהיו, אינם חזות הכול, ולצדן נדרש להתחשב בשיקולי ענישה נוספים, וביניהם עיקרון הגמול, ושיקולי הרתעה והגנה על שלום הציבור (ע"פ 667/21 מדינת ישראל נ' בן פורת, פסקה 18 (10.3.2021); ע"פ 8048/19 פיצ'חדזה נ' מדינת ישראל, פסקה 11 (4.6.2020); ע"פ 7505/19 ויצמן נ' מדינת ישראל (18.5.2021)).
13. בהינתן זאת, המקרה שלפנינו אינו מצדיק התערבות בעונשו של המערער. מעשיו של המערער חמורים עד מאוד - המערער פעל על מנת לייבא לישראל כמויות גדולות של מתאמפטמין, בשווי המתקרב לכחצי מיליון שקל. כפי שציין בית המשפט המחוזי בגזר דינו, מדובר בכמות המספיקה לאלפי מנות. ניתן לשער איזה נזק היה נגרם לו חבילת הסם אשר נבלמה על ידי רשויות המכס, הייתה מגיעה ליעדה.
- אמנם בתסקיר שירות המבחן הומלץ שלא לגזור על המערער עונש מאסר בפועל, ולהעדיף אפיק שיקומי תוך גזירת עונש מאסר לריצוי בעבודות שירות, אך כפי שנקבע לא אחת, תסקיר שירות המבחן מהווה המלצה בלבד, ובית המשפט היושב בדיון נדרש להתחשב במכלול נסיבות העניין המובא לפניו (ע"פ 6637/17 קרנדל נ' מדינת ישראל (18.4.2018); ע"פ 6341/14 בן אישטי נ' מדינת ישראל (8.7.2015)).
- בנסיבות העניין, ובין היתר על רקע חומרת העבירה ומדיניות הענישה הנוהגת בעבירות מסוג זה, איני מוצא פגם בהחלטת בית המשפט המחוזי שלא לקבל את המלצת שירות המבחן.
14. אוסיף, כי כפי שכבר נקבע - מצוקה כלכלית ודאי אינה יכולה להצדיק עבירות מן הסוג אשר המערער ביצע (בש"פ 748/00 גואטה נ' מדינת ישראל (11.2.2000); ראו והשוו ע"פ 10499/02 מדינת ישראל נ' מיארה (27.5.2003)), וקיים אינטרס של ממש להרתיע עבריינים פוטנציאליים מפני כניעה לפיתוי בדמות השגת "כסף קל" באמצעות פעילות עבריינית של ייבוא וסחר בסמים, אשר עלולה להיתפס כמזור למצוקתם.

15. באשר לטיעוניו של המערער במישור האחידות בענישה - כפי שציינתי בעניין אחר:

"על פי עקרון אחידות הענישה, המהווה עיקרון יסוד בשיטתנו המשפטית, במצבים דומים מבחינת אופי העבירות ונסיבותיהם האישיות של הנאשמים ראוי להחיל, במידת האפשר, שיקולי ענישה דומים. עיקרון זה מקבל משנה תוקף מיוחד שעה שמדובר בנאשמים המורשעים בגדרה של אותה פרשה..." (ע"פ 4074/18 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 16 (22.7.2019)).

ואכן, כעולה מגזר הדין, בית המשפט המחוזי בחן לעומק שיקולים של אחידות בענישה, וזקף לחובת כל אחד מן השותפים בעבירה - המערער ועמרם, היבט אחר בהתנהלותם עת גזר את עונשם (סעיף 19 לגזר הדין). בגדר זאת, התחשב בכך שבניגוד לעמרם, המערער הודה במעשיו כבר בחקירתו במשטרה, ומנגד, בכך שקיים פער של ממש בין ההליך השיקומי המשמעותי שעבר עמרם, לבין ההליך אותו עבר המערער. מן הטעם הזה, נגזרו בסופו של יום על המערער ועמרם עונשים זהים.

גם בקביעה זו של בית המשפט המחוזי לא מצאתי לנכון להתערב. בנסיבות דנן, עונשם הדומה של המערער ועמרם מבטא כראוי דווקא את הנסיבות השונות בעניינו של כל אחד מהם.

16. סיכומי של דבר-מן הנתונים שהוצגו לפנינו, לרבות תסקיר שירות המבחן העדכני, עולה כי ייתכן שמעשיו החמורים של המערער מהווים "מעידה חד פעמית" בלבד. יש לקוות שאכן כך. אולם, נסיבות אלו שוקללו היטב בגזר דינו של בית המשפט המחוזי, והתבטאו גם בהחלטתו לחרוג לקולא ממתחם הענישה ההולם בגין מעשיו.

אשר על כן, אציע לחבריי לדחות את הערעור, ולהותיר את העונש שנגזר על המערער על כנו.

ש ו פ ט

המשנה לנשיאה נ' הנדל:

אני מסכים.

המשנה לנשיאה

השופט ג' קרא:

אני מסכים.

שׁוֹפֵט

הוחלט כאמור בפסק דינו של השופט י' אלרון.

המערער יתייבלשאת בעונש המאסר בפועל שהוטל עליו ביום ד' ה-1.12.2021 עד השעה 10:00 בבית הסוהרהדרים, או על פי החלטת שירות בתי הסוהר, כשברשותו תעודת זהות או דרכון. על המערער לתאם את הכניסה למאסר, כולל האפשרות למיין מוקדם, עם ענף אבחון ומיין של שירות בתי הסוהר, בטלפונים: 08-9787377 או 08-9787336.

למען הסר ספק, עד להתייצבות המערער למאסר, יוותרו הערבויות על כן.

ניתן היום, כ"ט בחשוון התשפ"ב (4.11.2021).

שׁוֹפֵט

שׁוֹפֵט

המשנה לנשיאה
